

ΠΑΝΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Όλος ο τύπος έγραψε περί αυτού έν σπανία θέρηη και όμοθυμιά συγκινήσεως, όλη ή κοινωνία ήσθάνθη τό κτύπημα του θανάτου του, όλοι αι Άθηναί τόν έκλαυσαν και τόν κλαίουں ακόμη. Τί νά είπωμεν μετά ταύτα ήμείς, ών ήτο ό έν πνεύματι και αίσθήμασιν άδελφός, ήμείς μεθ' ών άπό τόσων έτών συνειργάζετο και συνηθόμεν και συνηγωνίζετο, ήμείς ών ή ζωή διά τόσων είχε συνδεθί δεσμών πρós τήν ιδικήν του, ήμείς ών τήν όδύνην δέν θα ήδύναντο νά διερμηνεύσωσι λέξεις άλλά στεναγμοί και τό άλγος λυγμοί και όχι λόγοι ;

Δέν έκηδεύομεν μόνον τό πτώμα ενός νεκρού προχθές ήμείς. Έκηδεύομεν και έν μέρος της ύπάρξεώς μας, τό ωραιότερον ίσως, όπερ κατεβιβάζετο μετ' αυτού είς τόν τάφον. Έκηδεύομεν εξ έτη όλόκληρα, άτινα είχομεν συζήση, σχεδόν ώραν πρós ώραν, σχεδόν λεπτόν πρós λεπτόν, μετ' αυτού, ύποστηρικτού έν τή πάλη, άντιλήπτορος έν τή έργασία, συντρόφου έν τή χαρά, παρηγόρου έν τή θλίψει. Έκηδεύομεν τόσας ήμέρας γελώτων, τόσας ήμέρας παιδρύτητος, τόσας ήμέρας νεύτητος, τόσας ήμέρας σχεδίων, τόσας ήμέρας κοινών έλπίδων και πόθων. Έπί του χώματος όπερ τόν έκάλυψε διά παντός, επίζησαντες αυτού θα ήδυνάμεθα νά είπωμεν, ως ό ρωμαίος ιστορικός, ότι έπεζήσαμεν έαυτών.

Πόσαι άπώλειαι έν μιᾷ μόνη ! Οίκογενειακή άμα συμφορά ύπερτάτη και κοινωνική ζημία μεγίστη και φιλολογική στέρσις αίσθητοτάτη και φιλική άλγηδών άνήκεστος. Ταυτοχρόνως χάνουσιν οι οικείοί του τό χάριμα των και τό στήριγμα, ή δημοσιογραφία δοκιμώτατον έργάτην, ή κοινωνία πολυτιμώτατον μέλος, ή νέα γενεά διαπρεπέστατον άντιπρόσωπον, οι φίλοι του πλήρη αύταπαρηγήσεως έταίρον.

Άν δέν ήθέλησε ποτέ νά επισύρη τήν προσοχήν του πολλού και χυδαίου πλήθους, άν ύπερηφάνως δέν κατεδέχθη ποτέ νά ταράξη τά βορβορώδη της δημοσιότητος νερά, άν δέν έκωδώνιζε τό όνομά του είς τά ότα του κοινοῦ, δέν εξετίμα όμως αυτόν βεβαίως διά τοῦτο όλιγώτερον των γνωρίμων του ό έκλεκτός κύκλος, όστις ήξευρε τήν ικανότητα αυτού και τήν άξίαν. Έκτός της έν τή Έφημερίδι και είπου άλλου έργασίας του, ποσάκις δέν ήρχετο πρós ήμάς, είς τόν Άσμοδαϊον τό πρῶτον, είς τό Άστυ νῦν έπειτα, πάντοτε εύχαρις, πάντοτε συμπαθής, πάντοτε γλυκύτατος, μέ έν λογοπαίγνιον, μέ έν επίγραμμα, μέ μίαν εύφυολογίαν, και μάς συνέτρεχε και μάς έβοήθει και μάς άνεκούφιζεν, άείποτε όμως διστάζων περί έαυτού, άείποτε φιλών τό άνώνυμον, άείποτε κρυπτόμενος, άείποτε άνευ άξιώσεων, μέχρι βαθμού ώστε νά προκαλή και τά σκώμματα ήμών έτι, όλος άδρότης και μετριοφροσύνη άξιέραστος και άξιοθαύμαστος άμα παρὰ τόσον νέω άνθρώπῳ και έν έποχή καθ' ήν άλλοι επί ενός στίχου βκσίζουσιν δόξαν, επί ενός άρθριδίου άξιώσεις μεγαλοφυίας, επί ενός άσματίου άπαιτήσεις θαυμασμοῦ ! Πόσας περιστάσεις, καθ' ές θα ήδύνατο νά δειξη τί θησαυροί έκρύπτοντο έν τή κεφαλῇ και τή καρδίᾳ του, δέν άφινε νά διαφεύγουν ! Πόσον όλίγοι μεταξύ των διαγκωνιζόντων αυτόν έν τῷ καθημέραν αύτῷ βίῳ όν άγομεν, θα έγνωρίζον τί ήξίζε και τί θα ήδύνατο νά γείνη ό άφελής νεανίας, ό έχων όψιν και μειδιάμα κόρης !

Άλλά διά τοῦτο άκριβώς ή φυσιογνωμία αύτου, τόσον έκτακτος διά τόν τόπον και τόν καιρόν έν οίς ζῶμεν, διεγράφη οὔτως έξαιρετική, και ή ύπαρξίς του, ύπαρξις τιμής, ύπαρξις ένθουσιασμοῦ, ύπαρξις εύσυνειδησίας, ύπαρξις γαλήνης, ήστραψεν οὔτω καθαρά και γλυκεία, άπραλλάκτως όπως διαγράφεται και σπινθηρίζει επί στερεώματος συννεφώδους μεμονωμένου άστέρος λευκόν και προσφιλέστατον τό άνεπισκίαστον φέγγος. Διά τοῦτο όλοι άπεβλέπομεν πρós αυτόν μετά τόσου αίσθήματος, θαυμάζοντες και άποροῦντες συγχρόνως πῶς ήτο δυνατόν ν' άναπτύσσωνται και νά ύπάρχωσι και τοιαῦτα ρόδα, επί τοιούτου έδάφους, μεταξύ τόσων άκανθών, μεταξύ τόσων τριβόλων. Διά τοῦτο τό άλγος επί τῇ φυλλορροήσει αύτου τόσον αὐθόρμητον, τόσῳ γενικόν, τόσον όξύ εξεδηλώθη.

Ηθέλομεν νά παραθέσωμεν ὡδε όλίγα ψιχία εκ της πλουσίας τραπέζης του, ήθέλομεν νά δώσωμεν μικράν σκιαγραφίαν του χαρκατήρός του, ήθέλομεν νά παρὰσχῶμεν ύπόδειγμα τι του πνεύματός του. Άλλ' οὔτε ό χρόνος τό έπιτρέπει ήμίν, οὔτε ή συγκίνησις μάς άφίνει.

Έστω μόνον ή σελίς αύτη έλάχιστον, ὡ έλάχιστον μνημα της πρós αυτόν άπείρου στοργής μας. Έστω μόνον ή γωνία αύτή, έφ' ής έπεχειρήθη της καλής του μορφής ή άναπαράστασις με τά γύρωθεν άνθη δι' ών ραίνομεν τό φέρετρόν του, πενιχρός βωμός είς τήν άνεξάλειπτον ένθύμησίν του. Και έστῶσαν αι όλίγαι και άψυχοι αύται γραμμαί, αι χαρασσόμεναι βιαίως με τρέμουσαν χείρα και άμα πλήρες δακρύων, ή άσθενεστάτη άπήχησις του σπαραγμοῦ όστις κατατρώγει τά στήθη ήμών, οὔτινες τόσον ήγαπήσαμεν αυτόν και τόσον παρ' αυτού ήγαπήθημεν, και είς οὗς δέν άπομένει ήδη άλλο παρὰ της περιπαθεστάτης άναμνήσεώς του ή λατρεία.